

4. AZ EMMAUSI TANÍTVÁNYOK ÚTJA
Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák órszáma: 1.
(Lk 23,26–49)

TEOLÓGIAI ALAPOZÁS

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.
Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 2004, Kálvin Kiadó.
Kálvin János: Tanítás a keresztyén vallásra. Budapest, 1986. Kálvin Kiadó.
Dr. Török István: Dogmatika. Amsterdam, 1985, Free University Press.
Goppelt, Leonhard: Az Újszövetség theológiája. Fordította Dr. Szathmáry Sándor. Budapest, 1992, Református Zsinati Iroda Tanulmányi Osztálya.
Schweitzer, Eduard: Das Evangelium nach Lukas. Göttingen, 1986, Vandenhoeck and Ruprecht.
Szabó Andor: „Lábam előtt mécses a te igéd...” Budapest, 1995. Kálvin Kiadó.
Szathmáry Sándor: Ünnepeink üzenete. Miskolc, 2005, RE Püspöki Hivatala.
Szénási Sándor: Ünnepeink. A református egyházi év. Budapest, 2007, Kálvin Kiadó.
Dr. Varga Zsigmond: Lukács evangéliumának magyarázata. in: Jubileumi Kommentár. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.)

A húsvéti ünnepkör:

Nagyböjt: A húsvét ünnepére a nagyböjtnek nevezett időszak készít elő. Ezzel különböztetik meg a kisebb évközi böjtöktől. Nagyböjtnek nevezzük a húsvét előtti 40 nap időszakát. Ebben az időszakban készül elő lélekben és testben is a hívő ember Jézus Krisztus halálának és feltámadásának ünnepére. A 40 nap a Szentírásban különleges jelentőségű. Jézus maga is 40 napig böjtölt. A korai egyházban ebben az időszakban készültek elő a katekumenusok a keresztelésükre, amire húsvét hajnalán került sor. A húsvét ünnepe segített abban, hogy a megkeresztelendő hitújjoncok megérthessék még inkább, hogy a keresztség jelentése eltemetni és feltámadni Krisztusban új életre.

A nagyhét: Virágvasárnapal veszi kezdetét a nagyhét. A 4. században kapta ezt az elnevezést a húsvétot megelőző egy hét időszaka. A Református Egyházban a nagyhét időszaka az úrvacsorára való felkészülés, önvizsgálat, bűnbánattartás ideje.

Virágvasárnap: Jézus Jeruzsálembé való bevonulását, Krisztus királyvoltát ünnepeljük ezen a vasárnapon. A magyar nyelv a pálmák helyett a virágokat őrizte meg elnevezésében. A pálma a győzelem, a diadal jelképe volt. Virágvasárnapnak nevezi még néhány nyelv ezt az ünnepet. (örmény, cseh, szlovák, szlovén, szerb, horvát, makedón)

Nagycsütörtök: Az utolsó vacsora alkalma volt, az úrvacsora szereztetésének az ünnepe. Ez volt a zsidó páskavacsora ünnepének az ideje is. Jézus ennek az ünnepnek adott új értelemet a saját kereszthalálára való utalással.

Nagypéntek: Jézus szenvedésének, kínhalálának az ünnepe. Egyes vidékeken a gyász kifejezésére fekete ruhában mennek ilyenkor az emberek templomba.

Nagyszombat: Jézus sírban tételének ünnepe.

Húsvét: A húsvét volt az első keresztyén ünnep, amelyet Jézus Krisztus követői együtt ünnepeltek. A magyar nyelv sajnos nem Jézus feltámadásának a tényét, hanem a böjti időszak leteltének a végét őrizte meg kifejezésében. A Niceai Zsinat 325-ben a húsvét időpontját úgy határozta meg, hogy a tavaszi napéjegyenlőséget követő első holdtölte utáni vasárnapon legyen. Húsvét az egyházi év legfontosabb ünnepe. Amikor Krisztus feltámadását ünnepeljük, akkor újra és újra megerősödünk abban egyrészt, hogy Jézus Krisztus legyőzte a feltámadásával a bűn és a halál hatalmát, másrészt, hogy mi magunk is az Ő feltámadása által feltámadunk majd örök

életre. Helyettes áldozatát Isten elfogadta, és így utunk van Istenhez. Az Istentől elszakadt embernek a Jézus Krisztus feltámadásába vetett hite által állhat helyre a kapcsolata Istennel. A Heidelbergi Káté a 45. kérdés-feleletben foglalkozik a Krisztus feltámadásának a kérdésével. A témát azonban nem úgy közelíti meg, hogy hogyan történt a feltámadás, hanem, hogy miért történt. Azaz mi volt a feltámadás célja, mi az ember haszna abból, hogy Jézus feltámadt. A válasz a múlt – jelen – jövő hármasságában született meg. A múltat tekintve, Jézus a feltámadásával állította helyre az ember és Isten között megromlott kapcsolatot. Jézus felmentett minket a bűn miatti tartozás alól. A jelen tekintve a keresztyén embernek már e földi életben elkezdődik a feltámadás, ez az új életet jelenti. A jövőt tekintve pedig az az ember haszna, hogy bízhat abban, hogy a test halála után feltámadás lesz majd az osztályrésze.

Húsvétvasárnap: Jézus Krisztus halálból való feltámadásának ünnepe.

Húsvéthétfő: Húsvét hétfőn Krisztus feltámadásának a hasznára, a keresztyén ember feltámadására fordítjuk a figyelmet.

Jézus mennybemenetelének ünnepe: A húsvéti ünnepkör utolsó ünnepe. Jézus feltámadása utáni 40. napon a mennybe ment. A 4. századtól kezdve ünnepelte a keresztyén egyház. Legtöbb országban munkanap. (Római katolikus elnevezés szerint áldozócsütörtök ünnepe. Ekkor van az elsőáldozás. De mi, reformátusok maradjunk csak a mennybementel ünnepe elnevezésnél!)

Jézus feltámadása:

Jézus Krisztus feltámadásáról szóló bizonyágtétel áll az első keresztyén hitvallások középpontjában, hiszen ez a keresztyén hit alapja. Aki nem hisz abban, hogy Jézus feltámadt, nem keresztyén. Jézus feltámadásával a húsvét diadallá lett. Ez a feltámadás a jele a bűn és a halál feletti győzelemnek. Jézus feltámadása a biztosíték arra, hogy mi is feltámadunk. Krisztus nem maradt a halál foglya. De feltámadásának valósága a világ előtt még rejtve van. A feltámadás ereje már ebben a földi életben a hívő ember számára az új életet jelenti. A megtérés előtti élet Pál apostol tanítása szerint vegetálás, de amikor meghalt az óember, feltámad az új ember Krisztus bűnbocsátó kegyelme miatt.

Azt a Biblia nem magyarázza, hogy hogyan történt a feltámadás. Ehelyett olvasunk arról, hogy a sír üres volt, de ez a tény önmagában még nem ébreszt hitet, ehhez szükséges volt még találkozni a Feltámadottal, ezért Jézus megjelent feltámadott testben különböző embereknek, tanítványoknak, akiknek ezután megváltozott az élete.

A két tanítvány:

Az emmausi tanítványok története két ismeretlen tanítvány találkozását meséli el a Feltámadott Jézus Krisztussal. Nem tartoztak a 12 tanítvány közé, a hagyomány szerint azonban Kleofás József testvére volt, és útítársa pedig Simon, a fia, aki Jakab után a jeruzsálemi gyülekezetnek lett a vezetője. E hagyomány szerint e két tanítvány Jézus rokona volt. A két tanítvány Emmausban lakhatott, és mint olyan zarándokok, akik Jeruzsálemhez közel éltek, az ünnep utáni napon már indultak is haza. A páskaünnep utáni vasárnap volt a hazautazás napja. Ez a találkozás a Feltámadottak sorsdöntő a számukra, hiszen felismerik a feltámadott Jézust az út végére. A két tanítvány egyre jobban távolodik Jeruzsálemtől, attól a helytől, ahol utoljára reménykedtek Jézusban. Gondolatban azonban még mindig ott vannak. Emmaus körülbelül 12 kilométerre fekszik Jeruzsálemtől, tehát mintegy két óra alatt el lehetett gyalog jutni oda. Bár tudomásuk volt arról, hogy Jézus sírját üresen találták, sőt, még arról is hallottak, hogy él, ez mégsem jelentette ez azt a számukra, hogy feltámadt. Sokkal inkább ijedséget váltott ki belőlük ez a tény. Csalódottak voltak, mert azt várták, hogy Jézus lesz a Messiás, aki megszabadítja a népet. Nem az a görög ige szerepel itt, ami a megváltásra általában (szózdó), hanem egy másik ige (lütroomai), ami azt jelenti, hogy megvált, felszabadít, elengedi a váltságdíjat. Elsősorban politikai szabadságot vártak el a Szabadítótól. És ez az elvárás vakká tette őket, megakadályozta abban, hogy lássák azt, Aki a szemük előtt van. A hamis kép Krisztusról vakká tette őket a velük együtt Vándorló felismerésére.

Feltámadott Jézus:

Amikor Jézus odalép az emmausi tanítványokhoz, nem ismerik fel. Ahogyan Mária sem ismerte meg azonnal Jézust. Ez mutatja, hogy a feltámadott Jézus bár földi testben támadt újra életre, mégis valamennyire más volt, mint a feltámadás előtti. De erről nem beszél a Biblia pontosan. Jézus számon kéri a tanítványokat, hogy nem hiszik el azt, amit a Szentírás tanított. Jézus magát a kenyér megtörése által fedte fel. Jézus igazán ma is az ismeri fel, aki felismeri az áldozatot hozott Krisztust. A tanítványok otthonában megtörténik a csere, a vendégből vendéglátó lesz. Ekkor megnyílik a szemük, és felismerik Jézust. Az emmausi tanítványok nem tudják maguknál tartani Jézust, hiszen a találkozás már elérte a célját, az Írásoktól kiindulva a kenyér megtörése révén a találkozással megnyílt a szemük. És hittek.

A feltámadásba vetett hit következménye:

A két tanítványban drámai változás történt. Az elkeseredettség állapotából a lelkesedés állapotába kerültek. Miután megértették és elhitték, hogy Jézus feltámadt, azonnal tovább akarták adni ezt az igazi örömhírt. A tizenegy tanítvánnyal találkozáskor kölcsönösen bizonyosságot tettek egymásnak. A tizenegy tanítvány is elmesélte, hogy megjelent Jézus Péternek.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(A témához az évfolyam bevezetőjében felsoroltakon kívül felhasznált irodalom:

Nagy Mária Ilona: A gyermek és a halál, Pont Kiadó,
Polcz Alaine: Gyermek a halál kapujában, Pont Kiadó.
Polcz Alaine: Élet és halál titkai, Pont Kiadó.)

A betegség sajnos nagyon jól ismert a kisiskolás gyermek számára is. Napjainkban egyre több gyermegről derülnek ki komoly betegségek. Illetve jó néhányan szednek egész életükön keresztül gyógyszert, legyen szó akár allergiáról, akár egy autoimmun betegségről. Itt azonban többről, az elvesztésről és a halálról van szó. Az elvesztés fogalma és jelensége nagyon is ismerős a gyermek számára. Elhagyja a sálját, kesztyűjét, ceruzáját. Elveszít valamit, ami fontos volt a számára. Ez szomorúsággal tölti el. Ugyanakkor viszont az elvesztés ritkán állandó. Amit a gyermek elveszít, az gyakran pótolható.

A halál ténye azonban nehezen megfogható a számára. 6-7 éves korig a gyermek azt gondolja, hogy a halál visszafordítható. Aki meghalt, az csak elutazott (hiszen a felnőttek mindenre képesek...) és majd önként visszatér hozzánk. Talán másodikos korra a gyermek nem is nagyon találkozik emberi halállal, de kedvenc állatok elvesztésével igen. Tehát az elvesztés fájdalmát érzi. A hiányérzet tehát erősen megjelenik már ebben a korban is a gyermek életében. Ha családtag, különösen, ha szülő, vagy közel álló nagyszülő, testvér haláláról van szó, erős fájdalmat okoz a gyermeknek. Ugyanakkor nem érti, hogy mi történt, hiszen a halál túlságosan elvont fogalom a számára. Gyásza tele van érzelmekkel. A feldolgozatlan, negatív érzelmek komoly lelki traumát is okozhatnak a számára. Ezért fontos, hogy a veszteségekről, a halálról mindenképpen beszéljünk a gyermekekkel. Hagyjuk, hogy megosszák velünk az elképzeléseiket (még akkor is, ha talán furcsának hangzik), de ez a bennük lévő feszültség oldását is segíti.

Kb. 8-9 éves kortól tudatosul a gyermekekben, hogy a halál visszafordíthatatlan. Ez komoly félelmet is kiválthat belőlük. A keresztyén válasz: a feltámadás reménysége éppen ezért felszabadító erejű a gyermekre nézve is. Ekkor tudatosulhat benne, hogy a halál nem a végső pont, hanem egy állomás Istennel együtt.

A halálról való beszéd és beszélgetés során tartsuk szem előtt azt, hogy a mai média szinte rázúdítja a halál tényét a gyermekekre. A mesék, filmek tele vannak halállal – tehát nem ismeretlen a gyermek számára. Mégis, a valóságban teljesen másként éli meg. Vannak családok,

ahol a gyász, az elveszített hozzátartozó témája tabu. Egyik oldalról tehát a média árasztja magából a halálról szóló információkat (nem keresztyén nézőpontokkal együtt!), míg a másik oldalról a családban néha senkivel nem tud beszélni róla. Éppen ezért a hittanóra legyen egy lehetőség az őszinte beszélgetésekre ilyen témában is. Ne ijedjünk meg attól sem, ha elsírja magát a gyermek – hiszen ez is a gyász folyamatának része. Ahhoz, hogy a mindennapi veszteségekkel és magával a gyással meg tudjon birkózni, szüksége van arra, hogy megtanulja a gyászolás folyamatát. Ennek pedig (akár fiúk, férfiak esetében is) lehet része a sírás és a szomorúság kifejeződése.

Jézus feltámadása csoda. A csoda mint elvont fogalom – megfoghatatlan a gyermekek számára, de Jézus keresztre feszítése után a megkönnyebbülés és az öröm felszabadító érzése segíthet a halállal kapcsolatos félelmek oldásában is.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban • Tudja a tankönyvi képek és szöveg alapján elmondani Jézus feltámadásának történetét. • Tudja, hogy mit ünneplünk húsvétkor. • Tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Márk evangéliuma 16,9. 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten legyen képes elmondani Jézus feltámadásának történetét. (előzmények – következmények) • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten legyen képes a húsvéti ünnepről röviden beszámolni, mit ünneplünk és hogyan. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja értelmezni és saját szavaival elmondani a lecke Igéjét: Márk evangéliuma 16,9.

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: Jézus feltámadása felszabadító öröm a számunkra.

Értelmi cél: Arra való rámutatás, hogy a feltámadás valóban megtörtént, és ezt ünnepeljük húsvétkor.

Érzelmi cél: A szomorúságtól, kételytől, elkeseredéstől az örömig tartó érzelmi út megtapasztaltatása és feltárása.

Pragmatikus cél: A húsvéti öröm megélésének segítése húsvéthoz kapcsolódó kreatív munkálkodás révén.

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>Emmausi séta A hittanoktató készítsen elő egy „pályát”, amelyet a csoport együtt látogat végig. Akár a teremben tegyen ki Jézus életével kapcsolatos plakátokat, képeket, tárgyakat, stb. – melyet végigsétálva együtt idézhetik fel azt, amit Jézusról tudnak a diákok. A záró állomás lehet maga Emmaus városa, ahová együtt érkeznek meg. Felidézhetőek a séta során akár az a történetek, amit 1. és 2. évfolyamon Jézusról tanultak a gyermekek.</p> <p>A séta közben beszélje meg a csoport, hogy miről ismerhető fel abban a történetben Jézus! (Ha ez túl nehéz a csoportnak, akkor csak beszélgessenek arról, hogy mit tudnak a történetről!)</p>	<p>Ha jó az idő és lehetőség van rá, akár valóban a természetben is lehet egy ilyen emmausi sétát tenni, ahol valóban különböző állomások vannak.</p> <p>Színesíthető az út, ha akár egy ppt, akár egy kisfilm, filmbejátszás, stb. lejátszásra kerül Jézussal kapcsolatban.</p>
Feldolgozási javaslat	<p>Történetmondás vázlata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Két tanítvány Jézus keresztre feszítése után Emmausba tart. • Szomorúan beszélgetnek az eseményekről. • Nem ismerik meg a melléjük szegődő Jézust, és elmondják neki az eseményeket a saját szemszögükből. • Jézus elmagyarázza nekik a Bibliából a róla szóló részeket. • Emmausban együtt étkeznek. Felismerik a kenyér megtöréséről. • A tanítványok öröme: Jézus él! <p>Beszélgetési lehetőség:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit érezhettek a tanítványok, amikor Emmausba tartottak, és még nem tudták, hogy Jézus van velük? • Miért örülhettek, amikor kiderült, hogy Jézussal találkoztak? • Hogyan fejezték ki az örömeiket? • Te mit éreznél, ha személyesen találkoznál a feltámadt Jézussal? • Hogyan fejeznéd ki neki az örömeidet? <p>Kapcsolódó feladat: 1. 2. feladat</p> <p>Fejezd ki az örömed! A csoportot kérjük meg, hogy egy szabadabb területen (a teremben, egy nyitott térben, ahol nincsenek padok) sétálva induljanak el. Kérjük meg őket, hogy akivel találkoznak, mosolyogjanak rá (hang nélkül!), majd köszöntsék egymást a következő gondolattal: „Jézus feltámadt! Bizonytalán feltámadt!”</p>	<p>A csoport akár folytathatja is a megkezdett motivációs játékot, csak ez esetben egy tábláig kell elérniük, amin a következő szerepel: „Emmaus felé”. Az „út során” (leülve a tábla alá) mesélje el a hittanoktató a történetet!</p> <p>Figyeljünk arra, hogy a játék során csöndesedjen el a csoport. A Jézus feltámadt... gondolatot kérdés-feleletként, ill. köszöntésként mondják.</p>

		Kérjük őket, hogy miközben mondják, mosolyogjanak egymásra.
Énekjavaslat	Örvendezzettek az erős Istennek!	TKEI ÉS TKGY 10. ének

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKEI 144-145. o. és TKGY 130-131. o.

A képen látható:

A baloldalon távlati kép látható: a Koponyák helye, három kereszttel, az üres sír, a hegyről jön két ember, a sír felől a harmadik.

A jobb oldalon közeli képet látunk. Jézus a kenyeret nyújtja a két tanítványnak. Az asztalon hal, poharak, tál. Jézus a központi alak, „szemben” a nézővel.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

TKEI 144. o. és TKGY 130. o.

- Felismered ezt a helyet, a három kereszttel? Hogy hívják?
- Mi történt ott?
- Keresd meg a sírt! Mi történt a nagy kővel?
- Kiket láatsz az úton? Az olvasmány első szakaszából megtudod.
- Hova igyekeztek?
- Miről vitatkoztak?
- Ki közeledik a barlangsír felől?
- Mit kérdezett a tanítványoktól? Miről beszélgettek? Olvasd tovább a történetet és megtudod!
- Olvasd tovább a történetet! Mire kérték útítársukat a tanítványok?

TKEI 145. o. és TKGY 131. o.

- Mi történt az asztalnál? Nézd meg a képet!
- Kit ismertek fel a vendégükben a tanítványok?
- Miért örültek annyira?
- Mit tettek? Miért?

Beszélgetés pontok az aranymondáshoz

Aranymondás: „...a hét első napjának reggelén feltámadt.”

- Melyik a hét első napja nálunk? És a zsidóknál?
- Milyen napon halt meg Jézus?
- Hány napig volt a sírban?
- Harmadnapon mi történt?
- Ezt a napot mikor ünnepeljük, és hogyan?

2. Kézműveskedés: Húsvéti korona

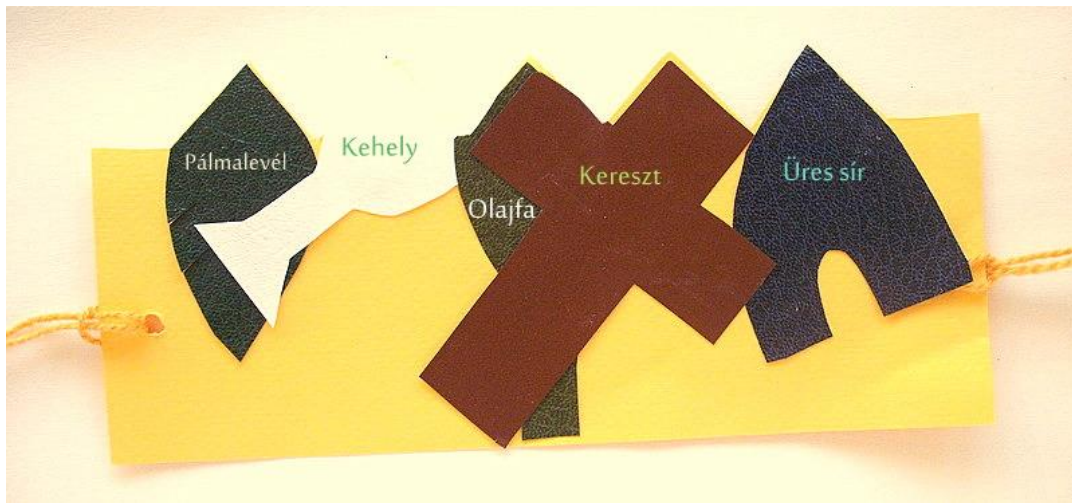
Az emmausi tanítványok felidéztek Jézusnak a nagyhét eseményeit. A húsvéti korona segít megjegyezni, hogy milyen események következtek egymás után. Minden napnak van egy szimbóluma:

- virágvasárnap: levél
- nagycsütörtök: kehely, olajfa
- nagypéntek: kereszt
- húsvét: üres sír

Előkészület: érdemes előre kivágni a koronákat és a szimbólumokat, mert ezzel időt takarítunk meg.

Minden egyes szimbólum felragasztásakor megbeszélhetjük, hogy mi történt az adott napon. Emeljük ki a végén, hogy a korona azt jelzi, hogy Jézus győzött, Ő a mennyei király.

3. Kézműves ötletek bibliai történetekhez c. könyv (Kálvin Kiadó), 14. számú feldolgozása. „Mégfeszítették” címmel. Virágálatét, virágcserep, fűmag, virágföld és vékony gallyak segítségével húsvéti tálat készíthetünk a gyerekekkel. **Az óra projektként is megvalósulhat ekkor**, és a tál készítése után (vagy annak részeként) mondjuk el az emmausi tanítványok történetét.

4. Játék: Miről vagy felismerhető?

Mimes játék, amelyben mozdulatok alapján kell felismerni a gyerekeknek, hogy kit akarunk megjeleníteni. Itt figyeljünk arra, hogy lehet vicces a játék, de ne gúnyolódó legyen. Beszélgessünk arról is, hogy Jézust hogyan ismerhetnék ők fel egy-egy mutogatás alapján! Lehetőség van arra is, hogy a korábban tanult történetek szereplői közül kell bemutatniuk néhányat csak mozdulatok segítségével és ezeket a szereplőket kell felismerniük a gyerekeknek.

5. Kézműveskedés: Üres sír

Szükséges hozzávalók:

- doboz (sajtos)
- kőhatású festék (festék, tapétaragasztó, homok vagy krétapor)
- olló
- ragasztó
- drót
- íróeszköz

A doboz belsejébe be lehet ragasztani az aranymondást, vagy ráírni: Jézus feltámadt!

6. A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 488. dics. Szent vagy

Berkesi Sándor: Az Úrnak zengjen az ének: 105. Krisztus virágunk (+JÁÉ)